

ناؤان دیارده چاوو همکان

منصور محمد

تیوه گلانت سافیلکانه باین نوشتوویه کی به پوز به سمر شانی نه وانیشدا دهدورا ، هر لم نووسینه شدا نم لایه نهنت به بدر چاورا تی دیمه بری . مرقا ف به کم تیومرامانی هوشدارانه بدرمو شتیکی یوون و ناشکرا و بدرز و پان و خاوین بود که نه گهر له ناستیدا به سمهو چوویت به زور لمسه ری که و تیت نه ویش (ناسمان) ه به خوی و بعرزی و جوانی و پهنه کنی و مانگ و نهستیره و هدور و برووسکه و کاکیشان و ... بعوه ، هر لبکم نیگاشیه و لیتی به سمهو چوو که وایدانی شینه [چونکه شین نیبه] که وایدانی گونبه له [.. گونبعت نیبه] ، که وایدانی سمرقاپه به سر زهوبدا نخون بو تیوه [نه سمرقاپه و نه نخون بو تیوه] ، که وایدانی بکیری بونه و مره گفته ناسمانه کانه [نه بکیره و نه هیچ ..] ، دواتریش که فله کنامه کان به وردبوونه و له بزووتنه و مره لهشت فله کی تمهق لمسه ناسمانیانه حهوت ههشت فله کی تمهق لمسه تمهقی بین تیک و درزیان کرده ههـلـسوـرـتـیـنـیـ چهـرـخـ و دـوـلـبـیـ هـمـوـ جـیـهـانـ ، خـوـیـانـ و زـانـسـتـیـ زـیـدـهـ گـرـنـکـیـ فـلـهـ کـیـانـ لـهـ بـهـرـزـایـهـ بـرـدهـ نـاـوـ زـینـدانـیـکـیـ فـکـرـیـ وـهـاـ کـهـ دـوـوـ هـزارـ سـالـیـکـیـ بـینـ چـوـوـ تـاـکـوـ لـهـ سـهـرـدـمـیـ کـوـبـهـرـنـیـکـوـسـ وـ گـالـلـیـلـیـ بـرـ لـهـ [.. سـالـیـکـ دـوـایـ تـرسـ وـ لـهـرـ وـ قـورـیـانـ وـ زـمانـ بـرـیـ وـ کـافـرـ کـرـدـنـ وـ سـوـوـتـانـلـنـیـ چـهـنـدـنـ بـینـ خـهـتـایـانـ تـهـقـهـ کـانـ پـیـچـرـانـهـ وـ بـرـقـزـ وـ مـانـگـ وـ نـهـسـتـیرـهـ وـ مـسـتـاوـهـ کـانـ وـ گـمـرـقـ کـهـ کـانـ لـهـ کـارـوـانـیـ شـمـوـانـهـ وـ بـرـقـزـانـهـ نـزـهـلـسـ بـهـمـاـ گـرـانـ وـ هـرـ بـهـ کـهـ بـانـ بـهـ پـیـتـیـ تـیـنـ بـرـ کـرـدنـ هـوـشـیـ فـلـهـ کـنـامـهـ کـانـ نـهـ سـهـرـدـمـهـ بـیـشـکـهـیـ حـهـسـانـهـ وـهـیـانـ بـوـ سـازـ درـاـ ،ـ مـانـگـ وـ نـهـسـتـیرـهـ گـمـرـقـ کـهـ کـانـیـشـ مـانـهـوـهـ لـهـ سـرـ تـاـکـهـ بـزوـوـتـنـهـوـهـ تـایـهـتـیـ خـوـیـانـ کـهـ پـیـوـهـنـدـیـ بـهـ هـهـلـانـ وـ نـاـوـابـوـنـهـوـهـ نـیـبـهـ .ـ نـجـاـ کـهـ نـهـمـهـ کـرـاـ بـهـ سـمـرـ وـ بـهـنـچـارـیـ (ـ مـاـمـهـ زـهـوـیـ)ـ کـهـ تـاـکـوـ نـهـوـ کـانـ لـهـ مـعـرـکـهـزـیـ جـیـهـانـ پـاـلـیـ لـنـ دـاـبـوـوـهـ خـرـابـهـ گـرـوـ کـرـابـهـ

نم جیهانه بین سروینه ، بین سنور و کوتاییه ، که س تی بونه کردوهی وا لمبر چاوو هست و هوشماندا ، بپروالهت ، هینده کراوهیه هر ده لکیه با نکه و ازی ناشکاری و دهروون شکافی خوی به بسر گوئی بیهدا بدردا ههـلـهـبـرـیـ ، کـهـ لـیـتـیـ وـرـدـ دـهـبـیـتـهـ دـهـبـیـتـ دـهـوـرـانـدـهـوـرـتـیـ تـهـنـیـوـهـتـهـوـهـ بـهـ تـهـلـهـیـ فـکـرـ وـهـ نـهـبـکـهـیـ هـوـشـیـ نـهـوـتـ کـهـ هـرـ بـهـکـیـکـ لـهـوـانـهـ بـهـ نـرـوـوـکـهـ چـاوـیـکـ چـهـنـدـ خـلـیـکـ بـهـ نـیـکـاتـ بـیـاتـ بـوـ نـاوـ زـینـدانـهـ دـاـخـراـوـهـ کـانـیـ . من لـیـرـهـدـاـ نـامـهـوـیـ پـتـیـ کـورـتـ درـیـزـ بـکـمـهـوـ بـوـ باـسـهـ دـوـوـرـهـ دـهـتـ وـ بـهـنـامـهـکـیـ وـ وـرـدـهـکـانـ فـهـلـهـفـهـ وـ مـیـتـافـیـزـیـکـ وـ مـاتـهـمـاـتـیـکـ وـ .. تـیـکـ .. وـ تـیـکـ وـ هـهـزـارـ وـ بـلـکـ تـیـکـ وـ .. نـیـزـ (ـ ismـ)ـ یـ زـانـاـ وـ بـسـپـرـیـ وـ بـهـنـدـیـارـ وـ رـایـهـرـ وـ وـرـدـبـیـوـ وـ تـهـنـیـکـدـابـرـ وـ هـیـمـاسـازـ وـ زـارـقـهـلـمـبـالـفـیـ زـانـسـتـهـ بـهـدـرـگـهـ وـ دـوـلـاـبـهـ کـانـ وـ هـهـنـرـهـ لـوـولـخـوـارـدـوـهـکـانـ وـ فـیـلـ وـ فـرـهـ خـوـ - دـاـبـیـچـاـوـهـ کـانـ ، کـهـ لـهـوـانـدـاـ تـهـبـکـهـیـ فـکـرـ بـوـ زـانـاـکـانـ نـرـاـهـتـهـوـهـ نـهـکـ بـوـ زـورـبـهـیـ خـلـقـ چـونـکـهـ زـورـبـهـیـ خـلـقـ هـهـسـتـیـانـ بـیـانـ بـکـهـونـ مـهـ گـهـرـ لـهـ بـهـیـکـهـیـ بـمـعـهـلـمـچـوـونـ وـ سـرـلـنـشـیـوـانـیـ زـانـاـکـانـ لـهـ وـ تـهـبـکـانـهـدـاـ سـاـکـارـهـ کـانـیـشـ بـعـدـوـاـ نـهـانـدـاـ پـانـدـیـ تـهـبـکـهـ کـانـ بـیـنـ وـهـکـ کـهـ قـوـتـابـیـ لـهـ شـیـوـهـیـ توـوـتـیـ قـهـیـ مـامـوـسـتـاـکـانـیـ دـهـلـیـتـمـوـهـ دـیـلـارـهـ زـورـبـهـیـ خـلـقـیـشـ لـهـ تـهـکـ نـهـوـ زـانـاـبـانـهـدـاـ وـهـکـ قـوـتـابـیـ وـ بـعـهـلـهـیـ تـرـیـشـنـ .ـ نـجـاـ بـوـبـهـیـ لـیـرـهـدـاـ تـهـنـهاـ دـهـستـ بـوـ تـهـبـکـهـیـ نـاشـکـرـاـ دـهـبـمـ کـهـ هـمـوـ چـاوـیـکـ دـهـبـیـتـ وـ پـیـکـهـیـ نـاشـکـرـاـ دـهـبـمـ کـهـ هـمـوـ چـاوـیـکـ دـهـبـیـتـ وـ پـیـکـهـیـ دـهـبـیـتـ ،ـ نـاـوـاـهـیـلـکـ نـمـیـنـ ،ـ کـهـ بـهـنـیـ دـاـخـراـزـیـ ،ـ سـهـرـکـیـلـیـکـیـ هـمـنـدـیـ تـهـبـکـهـیـ نـاـبـرـچـاـوـهـ دـهـکـمـ .ـ بـهـلامـ لـهـ پـیـشـهـوـهـ دـلـ خـوـشـکـمـرـیـهـ کـیـ مـرـقـ فـیـ سـاـکـارـ دـهـدـمـمـوـ [ـ کـهـ خـوـمـ بـهـکـیـکـانـ]ـ بـهـوـدـاـ بـهـشـیـکـیـ تـهـبـکـهـ بـهـرـجـاـوـهـ کـانـ لـهـ کـوـنـهـوـ رـایـهـرـهـ کـانـیـشـ وـهـکـ نـیـمـهـ لـیـسـ بـهـ سـمـرـ وـ دـهـچـوـونـ وـ تـیـنـ دـهـکـوـنـ وـ لـیـکـدـانـهـوـهـیـ زـانـسـتـیـانـهـیـ نـهـسـیـانـ لـنـهـلـدـلـیـنـجـاـ ،ـ وـاـهـ شـمـرـمـیـ

نم (قدریه) Fatalism مش تا بهره و چینی هزار و زده مهندیش و نخویندو ده بوبه و پسر نهستور و خست ده بوبو تا نهاده قسیه کی مهبله و نازادی بابایه کی میشک کراوه لای نه کمراه وارانه به کفر له قله م ده درا نیستاش پاشعاوه نه حالت هر برچاوه .

بهدوادا گروانی هزاران هزاران نایدیلوجیا و باوه پر و نهار کی مادی و پاداشی معنده وی و پله فر هی گیان و شاگه شکمبوونی دل و شیر و ناشنی و جموجول و جانفیدایی که ناسمان به سر مرؤفیتا بربیوه بتو لیکدانه و خوینه به جن دههیلم چونکه کاریک نیبه من و هبایه کیکی دیکه به نووسین و بهناخاون لیتی به کوتایی بگات . ناسمان گهوره ترین و کوتترین و وردترین و قوولترین فیتلی له هوشی سافیلکان کردوه ، هزاران هزار دنیا پهستین به ناو نه فیتلدا بتو نومید و ترسی نه سافیلکانه چووه و بتو خوی دابریون ، پیاوی نایینی فکر یوونیش بعثتیکی همول و تهله لای بتو پیساوا کردنی نه و تمرزه تهله که بازیه بوبه بلاام چی بتو کراوه ؟ نه گهر خوینه لیشم ناسمه لینی ، کوردی گوته نی ، نمه گهز و نمهش را بردوی مرؤف برقه بپیووه .

مرؤف که نیکای له ناسمان بهر بوبه سمر زهی ، دیسانه وی ، ده گهه دیتنه ناو ته بکه های به گری و گال و بعینه و بهره که ده بینیت زهی و دلک نهستو و کی نانهوا لمبه دهست و ده میدا به همه مسو لایه که ای پان بزنه و به پهراویزی ناسمانه و نووساه بین ته قمل و بین تیک . لم یواله تهده بتو نهاده چووه که پریز و مانگ و نهستیره کان هر جاره له زهی و به ده دین و ده هستینه و به چهرخونه کی ناسماندا له نهنجامی گهشتیکی نیو نالقه بیدا دمجنمه ناو همنلوی پریز اوی زهی و ده هستینه و به گهشتیکی نویسی سمرله به بیان . همندیک له که سانه شه بدادی جمهیروتی هیزی پهانمه کین ، تا نه و پاده بهی به قسیه کانیاندا ده سه لایشی بتو ده خوازنه و ، و مهابان لایه فی ده سه لاتی نزهه لی دیت بلین له سرعته تای هدر به بانیه کدا پریزیکی تازه دروست ده کریت و لاه کونه چهرخونه له که تی ده نیشیت . هر نه قسیه سمره رای خوشکله بی ، پتریش له گهمل قودسیه تی ناسمان و یو ناکابی و به رزایی ده گونجیت له وی هر شده و پریز نورانی بجهتنه ناو با خله لی خاکی

به پرسیاری نه و چاویه سنه کیکه زلهی که بزووتن و گهران و سوویرانی ناسمان و بونه و مره پرشنگداره کانی له هوشی مرؤفیان ده کرد چونکه ده گهه ده لوهی خوی بوبه ده سویرا و ده بزووتن و ناسمانی له بهر چاوی سافیلکه و پسپوراندا ده کرده چه رخونه له که .

تی نه گهر بیر بکه بنه و له چاویه سنه کیکه تا هه لوه شانه وی ، که هیشتاکمیش بایی سمرنیتکی این ماوه ته و ، نجا بکه بیت بهدوا نه و کاره زیده گرنگ و به نمرک و زان و زواره که کرد و بیه سر زین و باوه و نایین و زانست و هونه و نهفانه و بدریزایی میزه وی مرؤف سه برت له و دیتنه و که چون میشک و دل و ده رون و ناخی هست و نهستی مرؤف هر له پسکانیه و مهکوم بوه به دیمه نه بی ره زایه چاویه لنه بینه هوش حبه سینه گیان و رووز تنه پاک و پوون و بارزو هیچ و بروچه ش . و ها تی نه گهی ته بکهی (ناسمان) اه شینی یان همروآ به سینابی و بین سه روسمه ره و کاریگه ری هوشی مرؤفی له خویدا حه شار دا تا نه روزگاره که بعره و پیش چقوونی زانست فیله کهی بتو دوزیه و نه دیش و مک دبلي حکم تماده کردو لیتی ده رجوو . له تاو و کاریگه ری دیمه بی ناسمان بتو ناو دل و ده رونی ناده میزاد نهونه به سه که بهشی هه ره گهوره و پریزی نهاده بیتی ده لین (نورخان) - بناء فوقی ای کونینه ناده میزاد راسته و خو و بین ماموستا و به کسر له و شینه پانه و بتو شوی بونه ، ته نامه بتو ماوه دوور و دریزی هزاران سال به (خوا) ناسراوه و هبای هرن بسته هینده خوا هیز و پریزی بین به خشراوه ، زوریش له و خوابانی گهان پرستو و بان بمچکهی نه و ناسمانه بون . گوئی بکه له و توویزی دیندارو پهندیار و شاعیر و قسیه کهر و پیش بسی و حیکایت خوانی گهانی هزاران سال لمه و بعر لیبان ده بیت که چاره نووسی مرؤف له نه گهی نه و شینه پانه به نمک له گهان و جو و برح و گیستیکی پی ده بیت ، بس رخ و گهنه که شی مه حکومی نه و بیاره به که ناسمان و هیزه نهینه کانی پتی رهوا دیتونه ته نامه گیسکی بتو هزاران سمره بیوه نه گهر به نیازی رازی کردنی ناسمان نه بیوه بیت . چهند سه بیه بزه بی مرؤف بتو ناسمان به رز بینه و نجا له ویوه به سیر بر سی و لق فه و مادا نشیو بینه و پیاویه کمیش بتو ناسمان حیساب بکریت

چای قاف به بهتالی بمیتیته و له کیس خولیای
ناشقه دیوو جنۇكەپه رست بچیت . سهبر له دابه
[رەنگە سەبىشى تىدا نەمین] كە مېشکى مرۆف
نەفسانەي هەلەشت و زاخاوه كەي بەخۆبەوە گرت
بارتەقاي نەفسانەدۆستى شەر لە گەمل پاستىدا
دەكەت و بەڭز بىرى پۈوناك و پاڭدا دېتەوە ، تەزانەت
كە داهىنانە نويىھە كانى وەك تەلە فۇن و گرامەفۇن و
فرۆكە هاتىن و سەرىي پېيان بە ھۆشى مرۆف گرت و
تەنگىيان بە نەفسانە باپلىيەكان هەلچنى پاسەوانە كانى
نەفسانە بەكارى شەيتانىيان دانان و لە خەلقىان
حەرام دەكىدىن ، دواتىر نەختىك بە شەرم و
تەوازۇعەوە دەيانگوت نەمانە ھەممۇيان (گاورکار ان
و عەقىدە تىك دەدەن ، تا ئىستاش مرۆڤى وەھما
ھەـبە لە پەرۋىشى بىن فيلىمە دەسىكىك بەلكە
بەتىتىتەوە بۇ درۇزن بۇونى چۈونە ناو مانگ ، تاكو
جارىتىكىان بە يەكىك لەوانەم گوت نەدى لە گەر بەلىان
گرتىت و لە ناو كەشتىبەكى ئاسماڭمۇيان دانايىت و
لە سەر مانگ دايابىزمازاندىت ؟ گۇنى ئەم دەمىش
تەنۇلىتىكى بۇ دەبىتىمەوە . لە ناسياوى خۆم كەسى
وەھام دېتەوە ، تۇش دېتۆتە ، كە شەوان كەشتى
ئاسماڭمۇر وەك نەستىتە بەناو ئەستىراندا دەگىرا
دەبىكوت كۈرىنە تەماشى مەكەن !! بۇ خۆشى چاوى
دەبىرە زەھى .. ئەویش و زۆرى دېكەش شادى
دای دەگىرن كە گەشتىكى ئاسمانى تىك دەچوو وەبا
ئاسمانى وانىك تىن دەچوو ، لەمەشدا ھەرتىنەدى
ساواى نەقام گلەبىيان دەچىتىمەوە سەر .

تەركىبى زەھى سەرلەنمۇي فىتلىتكى گورەي لە¹
زاـنا كۆنەـكان كـرد كـدوا بـه پـوالـتـى هـەلـخـلـەـتـانـ وـ
واـيـانـازـانـى زـموـى لـه چـوارـ ماـكـه مـەـشـورـەـ كـەـيـ (نـاوـ ،ـ
ناـگـرـ ،ـ خـاكـ ،ـ هـەـواـ ،ـ پـېـتـىـكـ هـاتـوـ كـەـچـىـ ئـىـتـىـ دـەـزـانـىـ
ھـەـرـ چـوارـيـانـ مـادـەـيـ نـاوـيـتـىـ ھـەـرـھـەـنـگـىـ زـەـھـىـ .ـ
دـۆـزـىـنـەـوـەـيـ نـموـ چـوارـ ماـكـهـ شـەـپـەـرـەـ مـەـبـىـ بـېـرـكـدـەـوـەـ وـ
لـەـتـىـكـانـەـوـەـيـ زـانـاـكـانـ بـوـ نـەـكـ هـەـلـەـيـ مـەـبـىـلـىـ ئـەـفـانـ
وـەـبـاـ رـوـانـىـ سـافـىـلـەـ .ـ ئـەـفـانـ پـەـرـەـسـتـ وـ سـافـىـلـەـ
بـەـعـادـەـتـ بـەـرـانـبـەـرـ دـېـمـەـنـىـ نـامـەـفـۇـومـىـ سـروـشـتـ يـاـھـەـ
دـەـحـەـپـەـسـنـ وـ يـەـكـسـرـ بـۇـ غـەـبـىـ دـەـبـاتـوـهـ ،ـ يـاـ لـەـ
ئـاستـىـداـ بـىـنـ بـاـكـ وـ بـىـنـ وـرـدـبـوـنـوـهـ دـەـبـىـتـ ،ـ بـەـتـايـتـىـ
ئـەـ شـانـەـيـ هـەـمـىـشـەـ دـەـيـانـبـىـتـ ،ـ تـاـ ئـەـمـەـيـ كـەـ
خـەـرـىـكـ بـۇـونـىـ بـەـ زـيانـ وـ گـۆـزـەـرـانـوـهـ لـەـ شـانـانـىـ
ھـەـلـەـنـگـوـتـىـتـ ئـىـتـ حـىـسـاـيـتـىـكـانـ بـۇـ دـەـكـاتـ .ـ

ساردوسـرـ وـ بـەـتـەـپـۆـتـۆـزـ وـ تـارـىـكـ ،ـ خـۆـ نـەـگـەـرـ بـشـىـ لـهـ
كـاتـىـ يـۆـزـگـىـرـانـ وـ مـانـگـ كـىـرـانـداـ بـەـتـەـنـەـ كـەـ لـىـدانـ حـوـوـتـەـ
قـوـوتـ دـەـرـەـ كـەـ بـەـتـەـسـىـتـ وـ يـەـقـيـانـ بـەـكـاتـوـهـ ،ـ نـەـھـەـمـوـ
تـەـبـەـقـەـلـەـرـەـتـەـبـەـقـىـخـاـكـ وـ بـەـرـەـدـەـيـ كـەـ بـەـشـەـوـ
يـۆـزـەـ كـەـيـ تـىـداـ حـەـشـارـ دـەـدـرىـ لـەـوـانـ نـىـبـىـ يـىـ بـەـھـېـجـ
گـەـرـمـ وـ لـەـمـەـيـكـ بـداـ بـەـرـەـوـ تـارـىـكـسـانـ وـ غـەـبـىـسـتـانـىـ
ھـەـنـاـوـيـوـهـ بـروـاتـ ،ـ ئـىـنـجـاـ حـوـوـتـىـشـ لـەـوـىـداـ
نـىـبـىـ بـەـتـەـسـىـتـ يـاـ نـەـتـەـرـسـىـ چـونـكـ سـەـرـلـەـبـەـرـىـ
نـەـسـتـوـوـكـىـ زـەـھـىـ ،ـ وـەـكـ گـۇـتـمـانـ ،ـ كـورـسـىـ
نـەـعـنـىـ يـۆـزـىـ قـوـوتـ دـاـوـهـ ئـىـتـرـ چـىـ لـەـگـەـلـداـ
دـەـكـرـىـ لـەـ گـەـرـ ھـاتـ وـ يـۆـزـەـ كـەـيـ نـەـدـايـهـوـ !!ـ وـاـ چـاـكـ
بـەـخـىـنـدـەـيـيـ غـەـبـىـ ھـەـمـوـ سـبـەـيـنـيـيـكـ يـۆـزـىـكـىـ تـازـهـ
بـەـمـەـخـلـوـوـقـاتـ بـېـمـەـخـىـتـىـتـ وـەـكـ بـەـ دـرـىـزـاـيـ ئـەـزـەـلـ وـ
نـەـبـەـرـ زـيانـ وـ بـوـونـىـ بـەـخـشـىـوـ وـ دـەـبـەـخـشـىـتـ ھـەـرـچـەـنـدـ
لـەـ دـەـمـىـكـىـشـەـوـ زـانـاـكـانـ فـەـلـەـكـ بـەـ خـەـلـقـىـانـ
يـاـگـەـبـانـلـبـوـ زـەـھـىـ خـرـەـ وـ يـۆـزـ وـ مـانـگـ وـ مـانـگـ
لـەـبـەـرـ چـاـوـانـ ئـاـوـدـىـيـوـيـ ئـاسـۆـيـ يـۆـزـاـواـ دـەـبـەـنـوـهـ وـ قـوـوتـ
نـاـدـرـىـنـ بـەـلـكـوـ لـەـ وـاـلـاـتـىـكـىـ دـېـكـ ھـەـلـدـىـتـىـمـوـ تـاـ سـوـوـرـىـ
تـەـواـوـ بـەـدـەـرـىـ زـەـھـىـ دـەـكـمـنـ وـ لـەـ ئـاسـۆـيـ يـۆـزـەـلـاـتـوـهـ
سـبـەـيـانـ قـوـتـ دـەـبـەـنـوـهـ ،ـ لـەـ گـەـمـەـشـداـ لـەـ چـەـنـدـ
فـەـلـەـكـنـاسـ وـ سـوـخـنـەـيـ زـىـرـەـكـ بـەـلـوـاـوـ كـەـسـىـ سـانـىـلـكـ
بـەـدـوـواـ ئـەـ تـەـرـزـەـ قـسـەـ بـەـرـەـوـاـزـانـهـ نـەـكـمـوـتـ ،ـ تـەـنـامـتـ
مـەـلـاـكـانـ خـۆـمـانـ كـەـ فـەـلـەـكـىـ كـۆـنـيـانـ بـەـ دـەـرـسـ دـەـخـوـتـىـنـدـ
وـ دـەـگـوـتـەـوـ تـەـواـوـيـكـ لـەـ دـەـسـتـ حـىـكـاـبـەـتـ (ئـەـزـرـ
لـەـسـمـرـ پـىـشـتـ گـايـ ..)ـ بـەـتـەـنـگـ دـەـھـاتـانـ وـ لـەـ
مـونـاـسـبـەـيـ دـىـنـيـ عـادـەـتـىـداـ نـاـچـارـ بـوـونـ وـەـكـ
خـەـلـقـىـ دـېـكـ بـېـشـىـدـاـ دـەـھـاتـنـوـهـ وـ وـتـوـتـىـزـىـ
فـەـلـەـكـنـاسـانـيـانـ ھـەـرـ لـەـ نـاـلـقـەـيـ خـۆـيـانـداـ دـەـكـرـدـ چـونـكـ
چـىـ نـەـوـانـ لـەـ زـانـىـ فـەـلـەـكـ باـسـيـانـ دـەـكـرـدـ شـىـتـىـكـ
نـەـبـوـ بـەـتـىـتـەـ فـامـ نـەـخـوـيـنـدـوـاـنـوـهـ وـ .ـ حـالـ گـەـشـتـەـ
رـادـەـيـكـ مـەـلـاـيـكـىـ مـەـغـرـىـبـىـ دـانـىـ بـەـ كـافـ بـوـونـىـ
(شـىـخـ مـەـمـەـدـ عـبـدـ)ـ دـاـ دـەـھـىـتـىـنـ ئـەـمـ دـەـنـ ئـەـمـ جـۆـرـەـ
رـاـبـانـەـيـ كـەـيـكـيـانـ بـزوـوتـنـ وـ خـرـ بـوـونـىـ زـەـھـىـ بـوـ .ـ
بـەـھـەـمـمـمـ حـالـ ئـەـمـ شـىـتـوـ پـانـ وـ نـەـسـتـوـوـكـىـيـهـيـ زـەـھـىـ
بـوـ وـايـ كـرـدـ ھـەـنـدـىـ بـابـايـ بـېـتـزـلـ چـىـاـيـ قـافـ بـەـ
رـۆـخـاـرـىـخـىـ نـەـسـتـوـوـكـەـ كـەـدـاـ ھـەـلـنـىـ نـەـمـەـكـ كـىـسـ
سـەـرـەـتـاتـكـەـ لـەـ لـىـتـوارـيـوـهـ بـكـاتـ وـەـبـاـ بـكـاتـ بـېـتـكـداـ
دـوـورـانـىـ ئـاسـمـانـ وـ زـەـھـىـ وـ دـەـسـتـ لـەـ گـارـىـ نـاـيـهـواـ
بـدـاتـ ،ـ دـىـبـ وـ عـىـفـرـىـتـىـ پـىـشـتـ چـىـاـيـ قـافـىـشـ ھـەـرـ
بـەـرـھـەـمـىـ لـاـبـلـاـيـ ئـەـخـىـتـ بـەـخـىـتـ بـوـونـىـ يـوـوـيـ زـەـھـىـ بـوـوـ
چـونـكـ زـۆـرـ حـىـفـەـ ئـەـمـەـلـبـەـنـدـ كـەـسـنـەـدـىـتـوـهـيـ پـىـشـتـ

دەچىتەوە وەك كە كانىياوه كان هاوينان ساردن و زستانانىش ھىنندەي حمام ھەلمىان لىن ھەلدىستىن و خەلق خۇيانى تىدا داشۇن . ھەر لەپەنا ئەم تەڭەيدا يەكىنى دىكە ھەبە ئەويش بەلاي نىگاي سادەوە جەفسىرىتى زېرىتىزانى نىبە كە دەپىن ھەتا پىاو بەرەو بەرزابى سەررووى شاخەكان تىن ھەلکىشىت ساردىرە ھەرچەندە لە رۆزىش نىزىكتە دەپىتەوە . نەم دىباردەبە وائى كرد بەر لە چەند صەد سالىتك (ابن خلدون) بلىن گەرمانى يوقۇز دواى گەيىشتنى تىشكەكەي بۇ سەر زەھى و عەكس بۇونەوهى ئىنجا پەيدا دەپىن . بەراسىنى ئەو جۆرە دىباردانە كە لە يوالەتدا نىزى بەدىيەپەن و بەر ھېچ سادە جىسابىتكى مەفۇوم ناكەن وەك پلاتىكىرى بە ئانقەست سەرپۈشى بېنامەكەتى بەسەر ھەلکەمۇت و بۇونەوهە دادەنەوە، ھېچ گۆشەبەكى پەرەدەكەش دىار نىبە پەنجەي ھۆشتى لىن گىر بىكەت و ھەلى بىدەيتەوە : ئاخىر نەگەر كارى جنۇكە و مىرەدە زەمە نەپىن چۈن زستانان ھەلەم لە كانىياوه ساردىن ھەلدىستىن ؟ نىزىك بۇونەوهە لە يوقۇز ساردىپەيدا دەكەت ؟ ئاڭلەر لە ئاۋى باران بەرەپەن ؟ نەم پرسىيارانە و سەمانى وەك ئەوان بۇ مەرقۇنى نەخوينىدووی بەر لە ھەزار سال و دووهەزار سال براى سىحر و جادووگەرى بۇون و خورجىنىسى ئەفسانەتى میراتىپان دەئاخنى و پىتىان بە مەرقۇنى ئەللىباز دەدا بە ئاۋى تارىكايى ھەر يەكىك لە پرسىيانەدا بۇ دەرون و گىرفانى سافىلەكان خشکە بىكەت .

دىمعەن و دىباردەي دىكە زۆرن كە لە ھېچ كەلىپتەكەوە ھۆش و گۆشى مەرقۇنى نەخوينىدوو ئىتى بىر ناكات و بەرانبىرى دەحەپەسىن . لەمانە دوو دىباردە زۆر سەير و نامە فەھۇمەكەي بىرۇسەكە و پەلکەزىپەنەن : نەگەر لە غەپەمە ھۆيەكى يەق بىزۇپەن بۇ بىرۇسەكە و يەكىنى نەشىملانە بۇ پەلکەزىپەنە پەيدا نەگەر ئەو خەلقە سافىلەكە و سادەبە دەپىن ھەر دەمەبەشىكە سەرسويمانى پىتە بىت . خۇيىندەوارىش لە كۆنى كۆنەوهە ھۆيى راستىنە ئەم دىباردەبە ئەندەزانى ، يەنگە تا ئىستاڭەش بە تەواوى يۈون نەبووبىتەوە بۆچى ھەورى فەشەلۆك دەتوانى بىرۇسەكە ۲۰ كىلىمەترى بەرپا بىكەت كەچى گەورەتىرىن پىشە ئەنارە باسازى ئاتوانى لە چەند مەترىك دوورتەر كاربە باھە وادا زاگۇتىزى ، واتە بىرۇسەكە مەرقۇنى ھادەتى بەلای سىحر و تەلەسەمدا

بە ھەواش دەكەت ، دىبارە ئاڭرىشى دىتەوە : بەلام نەو لىكدانەوە مەبلەو ورددە ناكات كە ھەرچى لە سەر زەھى بەرچا وو بەرەستە يەكىكە لە چوار شە ، بۇ نەم مامىلەتە نىمچە (تجريدى) بە لەگەل سروشىدا كۆئى لە مامىستاڭەتى دەگرىت ، هەتا راگەيىندە كەنلى مامىستاڭەتى سادە تىن لىتى خۆشتر دىت : دىبا بىن وردىكەنەوە مەخلۇقى خوا بىن خۆشترە لە نەوە ئاد و ئاڭر و خاڭ و ھەوا بىن ، چوارىش بىن لە نەوە خۆشترە . تۆ لە سافىلەكە بىكەمىرى : راپەرە مۇزەدەمە كەنلى ئەو چوار ماڭە چەندىن حىسابى زانستىيان لەسەر جىهانى (چوارماڭى) ھەلسەنەدە، تەنانەت مىزاجى مەرقۇپان بە پىتى نزىك بۇونى لە خاسىيەتى ھەر كامىتكە لە چوار جۆر دابەشى بىردوھە دەرمانى نەخوشىشىيان بە پىتى مىزاجى نەخوشە كە ساز داوه .

دىباردەبە كى ھەمىشەيى دىكەي زەھى ھەبە ھەممۇ چاولىك دەبىيەتتە و هەتا سەرەدەمى (نيووتەن) يىش بە داخراوى لە شىتەھى تەپكەي فىركە مايەوە فىلىسى كەورەشى لىن كەردىن : ھەرچى قورسایى ھەبە بەرەو نىزماپى دەپىتەوە . نەم دىباردە بەرۋالەت بەدىپەن و سارەتايى بە وائى لە بىكاي زانا و نەزان كەر بۇ ئەو بىچى كە (زۇبورۇو) ھەتا سەررووى ھەرەسەرەوە ھەر بەرۇز بىت و (خواروو) اش ھەتا تەختى بىنى دىنيا ھەر نىزم بىت . ئىنجا كە ئەمە ئەن بۇو بە باھەپى بىنچى ، بەلكەي ھەرە گەورە ھەنچە ئەن بەر زەھى خەر زەھى لىن داتاشى بەو گۇتەبەي كە ئەن ھەر زەھى خەر بىن لە پىشەوە ھەرچى ئاۋە ھەبە دەمۈزىتە بۆشايى ڈىتەپەي زەھى ، ھەرچى شىتى يەقىش ھەبە لە تەنیشەتەكان و دىبىي بىنھەپەي زەھى ئەۋانىش بەرەبەنھەپەوە بۇ بۆشايى نىزم . ج فەلاتىكە ئەو خەرایپەي زەندىقەكان بە مەل زەھىپە دەبرىن ! خەرى چى و ماشىتەپەي چى !! (زاناكانى يۈننان و فەلەكتىسەكانى فىرگەي بە تەلمىتىس لەو حىسابە بەدەرن) . من سافىلەكە وەھام دىتە كە دەگۇترا زەھى بە دەھورى خۆيدا دەخۇلىتەوە گورج قەسەكەي بە درۇ دەخىتەوە بەوەدا كە ئەن ھەر خەلاباپەوە دەبپو سېبەنەن كە لە خەمە ھەلدىستى سەرى لە جىتى پىتى بىت و پىشى لە جىتى سەرى . چاوبەستەكىي بۇونەوە ، ناونلاوە ، بىق تىتوامانى ھادەتى بەلای سىحر و تەلەسەمدا

سروشت کرد دهناجن ؟ لمهش بکهیت ، نمده
چون تاکه گماهله یمک همور هر دهروات و به
درویزایی هزار کیلومتر لیشاوکهی ویرانکار
هله لدمه تیزی خو نه گهر همهو همراه که هله لکوشیت
سدیه کی نه و ناوی این پهیدا ناین ؟ لهو مرامی نه
لاینه ، که جاری نازانین چیه ، بیر لهو دمریا به بکهوه
که له کونه و خله لقی نم خویندهوار وايان دهزانی به
ناسمانه و به و له سر شتیکی وک بیژنگ راوه ستاوه
که کونه کانی کرانه و دلزیه کان هله لدمه زین .. ! نه
خه بالهیان ده کرد همچند له عه قیده شیاندا ، که
قورئانه ، باسی باران بعروونی کراوه نه بصر و
نه بیزتکیشی تیدایه . په لکسوزیزینه له بارانیش
سرنجیر اکیستر و سرسویر یتنره . من تا یستاش
له باره یه و هر نه و ندهم خوینده ته و خوینده که
دلزیه باران شیوه (منتشر) رهنه کانی تیشکی
ریوز دشکنیت و لهو بولاده ج ته فسیر یکم
بهدسته نیه لهودا که چون رهنه کان و ها پان
ده بن که له دووره و بدیترین چونکه نه و ته فسیر هی
من خوینده هم نه و ندهم تی ده گهیه نی که پهنه کانی
تاکه یمک زنجیره دلزیه باران بهر بیبلیه چاوم
ده کهون ، نه و رهنه که زنجیره سه رووتر وہی
خوارووتر دشکنیت و له بیبلیه چاوم بعڑو ورتر
وہیا بعڑیتر دهه ستی ، خو نه گهر وا دابنیین هم
رهنه که له پیزه دلزیتکه و عه کس ده بیته و نه معاشه
جهوت زنجیره دلزیه باران به سریه که و هم
هیتدی خه تیکی باریک خو دهنوین ، و هاش
له بکدی نزیک ده بن که سه ره نوی تیکمل به یه کدی
بینه و بکمیرینه و بتو شکلی تیشکی ریوز ، کمچی
و هم ده بن ، ناوناوه ، پهله هموريک له دوواری پازده
کیلومتره و همهوی ده بیته پهله که زیرینه ، نجها
ناشزانم بوقی بعڑری دوویه لکه زیرینه هله لدین :
یه کی زور گهش له زیره وه یه کیکی کوشش له سه ره و تر!
هم لبعت نه پرسیارانم نامکن به نه فسانه په رست
چونکه سه رب تجهیم له نه سلی ته فسیر که نیه که ده لتن
مه نشووره کانی دلزیه باران رهنه کانی تیشکی ریوز
ده ده نه و من هم نه و ندهم ده لیتم که ته فسیر که ،
جاری ، بایی همسو دیارده که ناکات . همچی نه فسانه
په رسته له پیشموده پهنا بز دیز و پهی و قمهچی
فلانه بالهیان و کمزی فلانه فرشته دهیات . نه و
قسانه ششم له لای خومه و ترجیانده ناو نووسینه کم

بۇ نۇوهى باشىر دەركەۋىت كە چەند زەھمەتە مەرقى
لە يېتى خوتىنلىشە و بە راستىيە بىنجىيە كانى دىياردەى
سروشت بگات ، ئىنجا دەپىن حالى مامباپىرى گوندى
(دەۋازان) اى بىر لە (٥٠٠) سال چى بوبويت !!
نۇوهى راستىش بىن زورى خوتىنلەوارە كانى ئەم
سەردەمەش لە لايەن تەسلیم بۈون بەوهى پىتى دەلىن
تەفسىرى عىلەمى ھىتنىدە ئەم مامباپىرى خۆش جەلەون
ھەر بۇيىېشە لە ئاست گۇپارنى ھېچ تەفسىرىكى عىلەمى
ناكەونە يەخنە كارىيەمە و بلىن چۈن دەشىن كە فلانە
شىت تا دويىنى بىراشت دادەنلرا ئىستا دەركەۋى
ھەلەي پووت بىن ؟ بەھەمە حال بادەدەمە و سەر
يچى نۇوسىنە كە .

وەرزىتىرى ولاتى كوردەوارى لە تەجرەبەسى
خۆيدا ھەستى بەوهە كردوھە كە باي شەمال ھەرچەند
لە لەشى مەرقە خۆش دىت نەخۆشى شىنلەردى
وەك شۆكە و دۆزى پىتەيە ، يەشەباش ، بەپىچەوانە ،
لە لەشى ناخۆش دىت بەلام نەخۆشى شىنلەردى پىتە
نېيە ، بىگە نەخۆشىش دەپەريتىن . ئەم دىاردەيە لە
ھېچ يۆشىنە و كەلمەرىتكەوە تەفسىر بەدەست
وەرزىتىرى سادەسى بىن سەوادەوە نادات ، ئەۋىش ناچار
ھانى بىرده بەر ئەرشىقى بىرلا باولىرى مىراتى و گوتى
ھەرچى يەشەبايە باي بەھەشتە بەسەر جەھەنەمدا
تىن دەپەرى ، شەمالايش باي جەھەنەم بەسەر
بەھەشتىدا دىت . سەير لەھەدايە كە ھېشتى ئەم
بنۇس كارىيە [تەفسىر ، تعليل] خاۋىتىرە لەوهى
نەفەسى ئۇزىدەها و ورشهى بالى بەرى وەيا ھاتواباتى
پىشت چىای قاف تىكىم بە مەسىنە كە بىكى ئۆزىنە
ھەنەنەن بەھەشت و جەھەنەم لە ئايىنى بىن فيل و
بىن تەنۈيلەدا ھەن ھەرچەند ج دەخلىشىيان بەسەر
شۆكە و دۆزە نەمىن . خەلق فىليتىكى بچووكى دىكەش
لە خۆيان دەكەن لەمەدا كە ھەرجارە لە ناكا سەرمایەك
دىت و دەبىن بەفر لە شاخان بارىيە گورج دەلىن
سەرمایەكە هي بەفرە كە بۇ كەچى ، بەپىچەوانە ،
بەفرە كە هي سەرمایەكە بە . كاتىك سەرمەما هي بەفر
دەبىن كە بىتىن لەلاوه بەفر بەتىن و بەسەر شاخانىيە وە
بلاو بکەنبوھە و ولاتى بىن فىتىك بکەين . ئەم سەھوھ
بچووكە نەگەر زەھرەي نەبىن سوودىشى نېيە راست
كەرنەھەشى زەھرەي تىدا نېيە ، جىڭە لەوە كە
لەوە پاھاتىمان بە سەلاندىنى سەھوھى بچووك لە
كارى گىشكىشدا بىلاي بنۇس كارى حەوتىماندا

ناراسته بکانوک تاکه چه کی باومیری خوی که وا
پهنه هر به فمدهر کوله خنجره که باومیری
ناخمزه که برستی همین . زانست و هونر نهدمب
و تکنیک لم سردمدها و ها خیرا بوه نه گهر لیتی
له لینگان نه که بتنه دهندگ توزیشی ناشکیتی . کتیبکی
بن نلوو نیشانی نوروبای ده خویتیمه و سرت سور
دمتین له هممو ورد - پیتوی و قوول داگرتن و
برفرمایی که له باستیکی و معا ، به زاهیر ، کم
با مخددا به کار هاتوه . من نالیم روشنبیر میدانه
تابیه تیه که خوی چوک بکا بو گهشتی ناو
مه بدانه کانی دیکه : من ده لیم و تیرای پسپر بون له
مه بدانی خویدا دمین ناگادری هاتوبانی
مه بدانه کانی دیکه ش بن به تابیه تی نهوانه له هی خوی
نزیکن هر نهیت بمنیازی نهودی خوی پیبان
دهولمه ندتر بکا و بشتوانی له کانی پیوستدا له
چاوبه سته کین جبله گمری نهو میدانانه یزگار بن و
پیشی خوی تسلیم به غیر نه کا . من له ته جربه
خویدا شتی و معا مدیتوه بمعاویته سر گومان کردن
له برباری پسپریان ، به نمودن له تهله فریونسی
و لایکی نوروبای دیتم کن بمرکن له نیوان گورانی
(۱۸) دهولمه تدا ده کرا ، هر گورانیکه له لایه
تاقمه پسپری غیری خاوهن گورانیه که و نومره
دهدراین ، بخزوری و معا دهبوو گورانیکه له لایه
پسپری یکمه (۱۰۰) نومره بچ داده ندرا له لای
یه کیکی دیکه شمه (. .) ای دهدراین . نجایه که حالی
پسپر و مهابی با بین کویر و کم بکه بنه حه کم و هیا
تیر ویشکن و خه تو شیرانی به کار بهتین خو هه تسا
سه هوو بکری له نیوان (صد و صفر) تیبیر ناکات .
نم مرجه بیان له میدانی فکر [نهدمب ،
هونر ، فلسفه . .] به سنه میدانی زانست و
تکنیک مه گمر نه لامه بیان له سر هه لری نه خر
پوشنبیری فکر هاتو چویان تیدا ناکات .

۲ - پیوسته پوشنبیر نمه به چوی خویمه
بکری گه مومکینه خوشی و مله خملقی دیکه به ته کمی
لکرموده برویت ، بیه لمسریه تی همیشه به بینین
و باومر و هملومستی خویدا پیتموو تلقیان بکاتمه
نموده بعزمیمه همله بیان تن خزاییت . تیمه ده بنی
بزانین ، مرۆف بمعادهت له کمل قمناعمت و یه و رای
خویدا ده گونجیت و پیتی ده حمسیتیمه ، همکه لیشی
به گومان گمود ، گوردی گوتمنی ، کچیج ده گمودیه

ده بابه تمه و هیا هر نهین فیتری چاوبوشی ده بن له
همله کهورهش . نهودی راستیش بن گه لیک
باومیری چهوتی زیده گرنگ و به نمرک له بنمیره تدا له
سر هله کی فکری بچوک هه لستاوه ، ورد و رده
نهنیوه تیمه و رهگی داکوتاوه ، مرۆفیش به تیکرایی
زوو ده سخه لامت ده دری تا نهودی مشهوره که
(عه قلی له چاوبیدایه) ای لئ ببراست ده گمیری لمو
روهه که نهودی چاو ده بینیت بمه والت دیمه نی
راسته قینهی شنانه وک که پیست سه پوشی
راسته قینهی له شه ، هر بچوی بشه پیاوی فیلزار
همیشه به جویی سه پرچارکیش و له باری ناتاسایدا
خوی به خلک نیشان ده دات . برووا ده کم نه گم
ساحیری نیوان هیندیه سووره کان خهتی سه موز و
شین به سر پووباندا نه کیشن که سی نه تویان بعدوا
ناکه وی ، و هیا گهوره تین سه رکرده شعر له حه ماما
بی تاج و نهستیره و قایش و قرووش که س سلی
لت ناکاته وه .

گومان له ودا نیبه که نهم جیمانه هه مزاران
هه مزار ته پکه کی فکری ناوه تمه و نیتر سروشت کرد بن
و هیا مرۆف کرد ، له ودا نهه ته که ده گمیری
دهست بن کردوه هر خه ریکی ناکشکارا کردنی نه
فر و فیلمه بوه که لمو ته پکانه و دزهی بو ناو میشک و
دهروونی ناده می کردوه و نرخی قورسی لئ ستانلوه ،
زور جاران خوکوزیشی بن کردوه .

بن نهودی من بلیم له خزوه دیاره نه رکسی
یه وانده وهی تاریکایی ته پله کی فکر ده چیته نهستوی
پوشنبیر چونکه نه و تیرای زیده تو ای تیکه بیشتن و
ورد بونه وه که به خویندن بیهی گه بیشتوه هه
خویشی خوی بچابر و چاوساغ و قوماندان داناوه :
به لای منه و رابه رایه تی و پیش ماوایه تی پوشنبیر له
مه بدانی فکردا سین مه رجی بنجی گهوره پیوه :

۱ - لمسریه تی به دهیزایی عمموی
پوشنبیر ایه تی خوی خه ریکی و مدهست هینان و
پتر گردنی زانیار (معرفه) بیت و شلن بمنانی قالله می
بهره پیش چووی فکر و نهدمب و هونسر و
کومه لایه تی همنگاو هملینن تاکو همیشه چاوی به
هممو لایه کتا بتویت و له ده مشکه پوشنبیری
تیوه رامانی تاکه قوزبن رهها بیت . لیزه دا ده بنی
بلیم په روش بچ بیرو باومیری شه خسی داوا له
پوشنبیری ده کا که خوی به هممو چه کیکی فکری

کردوویانه دمرده که وی بعزم وندی گشتی اییان زمر مرموند نهدبسو . خلت له پیس باوهرمه به خه گیری یه کدی نهدبسوون تهنانهت مهیخی و جووله که و زمرده شتی و هن دیکه ش له پهراویزی باوهردا پیکه وهیان هملده کرد . بین گومان گمشمی زیار - [حضاره] ی عهباسیه کان قمرزداری نازادی باوهره نمخو نه گهر دهنکی نهدب و خاوهن فکر و زاناکان خه فه کرابایه دمریا دهربای کتیبان کووجه و بازاری بمندا و شاره کانی دیکه نه وسای نیسلامیان پر نهد کرد ، نیسلامه بش نه و نهدب بو نیستا مسلمان و عمره ب شانازی پتوه بکن . بهلای منه و پی دان به رهخنه گرن جیئی سه ربیچی و نه ملاندن نیبه ، نه وهی دهشی له باره چهندوچونی رهخنه گرتنه وه قسمی لی بکری شیوه رهخنه گرتن و دهربیرینی باوهره ، لیزهدا خاوینی زمان و دل و فلهام پیش مافی رهخنه گرتن ده که ونه و چونکه به هیچ مازههیان رهوا نیبه (ماف) بیته هملی تی چیت کردنی نیازی بد و وشهی بین حورمهت . بین گومان جویی رهخنه کاری نیوان روشنبیران و شیوهی رهخنه گرتن و ورام دانه و پیوانه هرمه استه بز نزموونی پلهی به سندایهتی و سودبه خشایهتی نه و هینده روشنبیریهی که مافی رهخنه گرتن تیدا تاقی ده کریته و . هتا ریکاری (رهخنه و ورام) بعزم پیت پتر به لگه به دهسته ده دات له سمر سودبه خشی و جامتی کاره که و هم و سروبریکی روشنبیری و خوینده واری رهخنه گر و ورام ده رمه کان .

نه نووسینه لهوانه نیبه کوتایی بیت چونکه همتا به دووی بکه ویت شریته دریز ده کاته و : هرچی بونه و مر هه به سروشت و مرؤفیه و دهشی خورد بکریته و بز تپکه فکری بچوک و گهوره که هر یه کیکیان روزیک له روزان فاما مرؤفی به هله بر دین تا نهوارده بیهی تاریکایی گهیان بیته بیرویش و پیوانهی چاکه و خراپه که سهیری پهوتی میز و دش بکه بیت ده بینیت هم و هنگاویکی بعره و پیشه و هی مرؤف به دوو قاچی ثیعتباری هلناوه : یه کیکیان دو زینه و هی هیندیک راستی ، دو همیشیان برو چاندنمه و هی هیندیک هله ، نجاعه هاش بوه نه راستیه و دوینن چرای کومه لایه تی بوه ، بین نه وهی باری ثابوری و میا روشنبیری گورابی ،

کهولیمهه . هم نه و همسانمه و گونجان له گمل قهناعه ته وای گردیه باوهری پوچه بز ملوهی همزار و دوو همزار سال له گمل کومه لی دواهه توودا بزیت چونکه به هیچ ماموستایه کی فیلباز و جادوو گسر ناکری همزاران همزار مریدی ساده بهلویت سمر پیبازیک که هممووی زهره بیت نه گهر لییان خوش نهیت . تو سهیری پاهمی دلسوز بکه ، چ عهزاییک دخوا به دهست نیقانع کردنی سافیلکان لسمو پی نماییهی که هه مویی پاکی و چاکه و بعزم ونده نجاع به همزاری یه کیکیش به دوا قسه کانی ناکه وی . له دهورو بیهی خویان دلسوزیکی وه کو حاجی قادر بعر له (۱۱۵) سالیک و هختا بوو بکوژری به دهستی نه و مریدانهی به نمرک و مهسره فی خویان خزمه تی وی تنه کانی شیخی ماویلیان ده کرد . دواتر ، له نهسته بیلله ، حاجی به بیر خه لقه کهی ده هیتابه و که دیگوت :

له دهوری گهنه بی تا دهوری گای گویی
له گویی گا نوستون نزور حمیه بز شیخ
بعضه حال مرؤف که باوهریکی به دلدا چوو ،
با هلهی پووت و پهجالیش بین ، و ههای بز دیته
جوش خوی تیدا لمیر ده کات ، روشنبیریش مرؤفه
و فرشته نیبه ، گهیک جارانیش پتر له سافیلکان
شیتگره دهین بز باوهریکی قربوک وه با هله لوهستیکی
پوچ . جا نه گهر خوی رانه هیتن به وهی ناوناوه چاو
به هله لوهست و قهناعه تیدا بکتیر یته و که لکی
را بیرایه تی پتوه نامیتنن .

مهرجی سییم که ته او که ری مهرجی دوهه ،
نه وهی که پتویسته مهیانی رهخنه گرتنی دلسوزانهی
بن نیاز له بز فکر و نوریندا بز هر بز هلا بین و
روشنبیری لی و هتمنگ نهیت هرچهند رهخنه که پوچ
له خوی و باوهریشی بکات . فکر و نهدب و زانت
و هونه و داهیتان و بعدهم هیتان و گهشتی بین
دهربای و فرینی ناسمانان هممویی له پیتناو خزمه تی
ناده میز ادادا شمه رف بیدا ده کن ، که هات و یه کیک
لهمانه ژووروی مرؤف خرا و لیی کرا به بوت له
خانهی شمه فی مرؤف دوستی لا ده چیت بز خانهی
مرؤف نهیست . له سه دهی گهنهی ژیباری
عهباسیه کاندا دهوری حه فتا باوهری سه ره تاکه
ثایینی نیسلام ویکرا دهربان و همه شه له هیچیان
نه ده کرا ، به سرمنج گرتیش له و باوهرانه و کاریکی

فروشتنی منع نه کرده باشد نیستاش له همندی شوینی
پووت و برسی و دواکه توودا هر له برمو بوایه ، له
بره ویشدا به . راستیه کهی ، له ولا تی خومن تا نمود
له بره و بوایه ، له بره ویشدا به راستیه کهی له ولا تی
خومن تا نه و نزیکانه ش و ها بوه مندال فروشراوه
به لام نه بیستراوه قانونون نه له کون و نه له نوی دا
سملاندیتی .

چی لیرهدا گوت له بارهی قواناخ نبوونی
عبدایهتی به ونه هلنلناوهشیته و که له پایتمخت و
شاره گهوره کانی دولته زله کونه کاندا له ناکامی
شهربی برده ده ام و سهرکه توو ، هزاران عهد و
جاریه له ڈیرووی هممو چینه کانه وه کومه لبه کی
ده سه سه و بین ماف و بین مزه بیان لب پهیدا بوه و
شیوهی (چین) بیان و درگر توه چونکه قسمان له گهل
اقواناخ (ا) ، جا نه گهر ناوی قواناخت له سه ه لکرت
با له شیوهی (دیارده) دا هر ناوی کی بین ده دری بدری
به همه حال نه عبدانهی پاره و پولیان چنگ
که توه خوبیانیان کریوه توه و نازاد بیون ، له وانه بشه
له شهربی دیکه دا کونه عهد که خاوهنه کهی خوی به
دلیل گرتی و کردیتیه عهد . هیج دور مهینه
یه کیک عبدی نازاد گرددی و دواتر خوی هزار
بوویت و کونه عهد کهی کریتی . تو ناتوانیت
وا به قسه (فلاح) رهها بکهیت و هک که به قسه نایتی
عبدیتک نازاد ده کهیت ، کریکاریش به قسه نایتی
مالدار و هیا ناغا کمچی دهشی هر له شیوهی
عبدایهتی دا عهد فلاح بین و هیا سهرباز بین و هیا
بازرگان بین واش بوه بوت (سلطان) یکی و هک کافوری
ئیخشیدی . عبدایهتی به قمدهر (بوت په رستی)
دیاردهی و هردوویان به بھریانه و هیه پیکه وه
شان به شانی چهند قواناخ به میزوو دا سه رهیز
بینه وه . هردوویان (چونیه) ان و به بیار و به
قسه برده ده ام ده بن یاخود هله دهه شینه وه .

نه بیربارهی دیاردهی عبدایهتی به قواناخ دانا
بهر ته پکهی لیکدانه وه و وردپیوی خویه و بیو که
دیتی له پوویه کانی میزوو دا دیمه نی هزاران هزار
عهد له شکلی پیزه سه مردی دیوار چینیکی
هره زیره وی قهلا فهتی کومه لایه تی پیک دینی نیتر
بوقی پیی نه گوتری چین ؟ که کرین و فروشتنی
به سه ده ام بین بوقی قواناخی میزووی نه بین ؟ له
پاستیدا عهد و هک (قوتای) و (عه سکر) چهند

ورده ورده [له بهر نه و هویانه که لیرهدا جیتی باس
کردنیان نایتیه و] تاریکایی داوه تمه و سه ره نوی
خه باشی تازه بابه تی به مل دلسوز و میشک پوونه کان
دابریوه .

ناچارم واز له شریته نووسینه که ده هینم تاکو
ماوه بمیتین بتوئه وی ته پکهی کی فکری نور به
ناویانگ بددهمه بهر نیکای خوینه و مافی ره خنه
گرتی تیدا به کار بهتیم . نه ته پکهیان و هک هر
نیستا روون دهیته و فیلی له زانکان کردوه له
یتی ئه وانیشه و قوتایه کانیان پا به ندی بیون ، منیش
که دیم ره خنه لی ده گرم هونره که ده گه ریته و بتو
نه و که سهی که له سه ره تاوه بیری و های کردوه من
به خویه و خه ریک بکات :

له شی کردن و هی میزوو که به سه راهوی
مادی میزووی ده
میزووی داندراوه و هک ده ده ده ده ده ده ده ده ده
به پیی بوقووی من که له بھر تیشکی مادی
میزووی دا سهیری پرسیاره که ده کم عه دایه تی
دیارده کی کومه لایه تیه نه ک قواناخی میزووی چونکه
له و نزهه ریدا نه وی سیفه تی (قواناخ) به پلیکانه کی
میزوو ده بھ خشیت لایه نی نابوری و جوری (بھرهم
هیتان) و انه ده بین (قواناخ) زاده هی عمه لیه تی
گورانی نابوری بیت و پووداویکی میزووی و
ناچاری به نابوریه و بھستراوه بیت و هک که فلاح
و ملکدار له بھرهم هیتانی کشتوكالی سه ره ده میکدا
له شیوهی حه تمی پهیدا ده بن ، هرجی عه دایه تیه
زاده هی عمه لیه تی بھرهم هیتان نیه ، بمحکمی
پاسته و خو و بھ کسری نابوریش نیه ، به لکو به
زوری له ناکامی دو راندنی شریدا دانیشتوان و هیا
عه سکه ره کانی ولا ته تی شکاوه که به دلیل گراون و
بوونه ته عهد ، و هیا له بھر ناگزوری خه لف مندالی
خوبیان فروشتوه ، ره نگه خوشبایان فروشتنی .
مندال فروشتن به ونه نایتیه بنچهی پهیدابونی
(قواناخی بھ نابوریه و بھستراوه) که فروشتنی
تیدایه چونکه مه و گیسک و عه لیشیش و
که له شیریش ده فروشین ج قواناخانیش دروست
ناکه ن . حال و باری مندال فروشتن و مه فروشتن
پیوه ندی به جوری بھرهم هیتان و هوی بھرهم
هیتانه و نیه ، مامله تیکه دهشی شان به شانی چهندین
قواناخ بھرده ده ام بیت ، په نگه بتو ئه گھر یاسا مرؤف

فوتاپی له گەل نىمەشدا كەس نالى قوتاپىتى قۇناخى
چونكە بە پىتى تېتكەسترانى (قۇناخ) بە (ئابورى و
بەرھەمھىتاناً) موه قوتاپىتى سىفەتى قۇناخى ناپىت
ھەرچەند خۆبىسى سەرچاۋەھى ئەو كەسب و كاروانە
دەپىن كە قۇناخ و چىن پېتىك دېتىن . رەنگە نەزەرە
پەيدا بىن حىسىپاپىكى تازە بىز قوتاپىي بىكەت و ژۇرۇوو
چىنەكان و قۇناخە كانى بخاتەوە بەلام ئىتمە قىسمان
له گەل رارەھوی مادى مىزۇوېي بە كە له وەتىدا
مەرچە كانى قۇناخ [هىچىنىش] لە قوتاپىدا
نايەنەجىن ھەروەك لە عەبدىشدا نايەنەجىن . قوتاپىتى
پېتوەندى بە ئابورى و گۈزەرەن و بەرھەمھىتاناھە و
نىيە ھەرچەند زۆر جاران شوين پەنجه لە كارەساتى
رامىاري زىتىدە گىرنىكىش دادەنلىق جايى كۆمەلايەتى و
رۇقشىنىمىي .

له عهـ سکـر و قـوـتـابـي هـلـكـشـيـن بـوقـ (ـمـوـظـفـ)ـ
ـكـه دـمـزـانـين ـ1ـ - كـارـدـهـكـاتـ ـ2ـ - مـهـعـاـشـخـسـورـهـ
ـ3ـ - بـعـرـپـرـسـهـ ـ4ـ - كـارـيـگـرـهـ ـ5ـ - نـساـويـ (ـچـينـ)
ـهـلـدـهـگـرـيـ، نـجـاـپـيـ نـاـگـوـتـرـيـ قـوـنـاخـ چـونـكـهـ بـعـراـستـيـ
ـدـيـارـدـهـ وـ پـيـداـوـيـسـتـيـ كـوـمـهـلـهـ نـهـكـ قـوـنـاخـ مـيـزـوـوـبـيـ
ـنـهـگـمـ هـاـتـبـاـ (ـمـوـظـفـ)ـ دـوـوـ مـهـرجـيـ لـنـ هـاـتـبـاـيـهـ دـيـ
ـمـنـدـالـ بـينـ ، بـهـ زـوـرـيـشـ مـيـرـيـنـيـهـ ، ژـمـارـهـشـىـ
ـدـهـبـوـ بـهـ قـوـنـاخـ :

مهرجی یه کنم : پیووندی یاستمودخوی به
بدرهم هینان و نایوریمه همبواه .
مهرجی دوم : نمیوش و مک نمو چینانهی به
دوا یه گردیدا دین شتیگی دیگهی زادهی همناوی خوی
به دوا خوینا هینابایه و مک که سوچیالیزم به دوا
سنه هایدار بنا دلت و نمیوش . دوه کمه تمهه :

عبدایه‌تی بارته‌قای سرپاز و قوتاپی و
موهزه‌فه که هیچیان زاده‌ی فتوخ نین و دایکی فتوخ
نین و خوشیان فتوخ نین : له همموو حالاندا دیارددهی
کومه‌لایه‌تی به لام هیتنده‌ی قوتاپی و موهزه‌ف حه‌تمی
و نلچاری نیبه چونکه دهشیت له کومه‌لدا عه‌بد هر
په‌یدا نهین و مک که نهیستراوه له کورده‌واریسا
عه‌بدایه‌تی هیتنده هه‌بووین که سه‌رنج را کیشیت و هیا
تی بکوتیری چین .

بدهمه حال نهگیر عمبلا یاهتی دیارده بیت و
بیس کار ناکاته سر هیچ سه رو به مریگی ناو هروگی
نمزه ریه که هم رچمند کمریتک له چونایه تی رو خساری
ده تکویی نمویش هم ر بایی جوداوازی عینوانی (قونانخ)
له عینوانی (دیارده) بمسر قورنه یه کی نمزه ریه کمهه.

خاصیه‌نمک له وهی داده بیری فتوخانه بن :
 ۱ - ع عبد و قوتلی و عمسکم همراه همهی هممو
 چینه کفن بگره له شازادمهه تا همزاری پووت و
 برسی .

۲ - زاده‌ی یه‌کسر و داستمودخوی بمرهم
هیستان نین بملکو پیتاویستیکی چلاک و هیا بسندی
کومله‌لایه‌تین ، نمو پیتاویسته پیوه‌ندی به ئابوریمه
ھەبىن ياخىرىنىڭ .

۳ - دهشت هاوعمری زوریه قوناخه
میتوویه کان بن همچند لهایمن سمهه تای پهیدا
بوونوه عبید و عمسکر کوتتن له قوتابی، عمسکر
و قوتایش بیتر دموا دهکن، و هنگه قوتاییش
بردهواستر بن له عمسکر .

۴ - همرومله قوتاییه‌تی و عمسکمری حالتیکی
کاتاییه بتو تاکه کاتیان دمشن عمندایه‌تیش بتو تاکه عمند
نکاتی بیت به هقی نازاد گردن و هبایا خوکرینهوه و هبایا
نه لاتن بتو جتنی دوروه‌دهست و هبایا به دهرچوننسی
یاسای نازاد گردنی عمند و هبایا مردنی خاومنه‌گلائی ۰۰
هله‌لیمت گه‌ایتک دروشمی جودا که‌ره‌وهش هه‌یه
له نیوان نمو سی تاقمه‌دا و ملک نه‌وهی که عمسکمر نابن
به‌سنوره ، قوتاییش له چاو عمند عومری تایبه‌تسی
هه‌به گه‌متریش خیزان پیک دینیتیت ۰۰۰

دەتوانىن لە قوتاپىيەوە بەلگەيەكى بەھېزىز
وەرگرىن بۇ پۈونتر كىردىن وەدى لايمنى قۇنانخ نەبۇونى
عەبدىلەتى قوتاپى بە پىتى بەرەپەيتسەن چۈونىسى
كۆمەلەلابەتى گەيشتە پلەيداك كە زمارەتى بەقەدەر
تىتكىراي كەرىتكار و فەلاح بىت . لە زۆر ولاتى
پىشىكە و تۇندا چوارىيەكى كۆمەل قوتاپىن ، بىگىرە
ئىسبەتكە لە وەش تىپەپ دەكەت چونكە زورپەمى
عەرمۇزىرى هەموو ئەوانەتى تەممەنیان لە نىتowan شەمشى
سال و بىست ساللادىه قوتاپىن . خۆ نەگەر ئەمە
ساوايانەتى جارى نەگەيشتۇونە تەممەنلىخىتىن لە
حېسابەكە دەرھاۋاپىزىن ئىمارەتى قوتاپىيەن خۆى لە¹
بىوهى ئىمارەتى هەموو دەختىتىت . دەرھاۋاپىشتىنى
ساوايانىش لە وەه دىت كە ئەوان جارى لە ئالقەتى
عىچ بەرپىسىدا نىن ئەركىكى پىتە يىن و ناوېتىلىنى
ئىنلىرى ئەوه نەبىن كە خۇيان ئەركەن بەسەر شانسى
غەيرەمە يەكمەن پلەي بەرپىرى سېشىيان قوتاپىيەتىيە
جارانىش وا دەبۇو دەبۇونە شماڭىد . بە ھەممە حال
پەزىھلە دىت ھەرجى پىن لە كۆپىرى ئۇيان بىتىت بىتىتە